

Hatice Özgener (Özgenel) (1865-1940)

1865'te Selanik'te doğdu. Babası Şeyh Mustafa Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Cemal Beyle evlendi. Mevhibe (1896-), Mahmut Kemal (1898-1943), Fatimatü'z Zehra (Resneli 1901-1986) ve Zeynep olmak üzere dört çocuk annesidir. Rumca bilen Özgener, ilkokulu Selanik'te Kırmızı Mektep'te okumuş, ardından İnâs Rüşdiyesi'nin açılması üzerine bu okula devam etmiştir. 14 Ekim 1878'de Selanik İnâs Rüşdiye Mektebi öğretmen yardımcılığına atanmış ve bu görevi 1885 Eylül'ünün sonuna kadar devam etmiştir. Bebek İnâs Rüşdiyesi Öğretmen yardımcılığı yaparken 1894 Eylül'ü sonunda istifa etmiştir. 14 Ağustos 1900'de aynı yerde Muallim-i Ülâlîğe atanmış, 14 Ağustos 1911'de üstlendiği göreve resim öğretmenliği görevini de ekleyerek, 1911 Kasım ayı sonuna kadar bu görevde bulunmuştur. Selanik'in Yunanlılarca işgal edilmesi dolayısıyla 14 Aralık 1912-19 Mart 1913 tarihleri arasında Menâtik-ı Harbiye maaşı (savaş devam eden beldedeki devlet memurlarına ödenen mağduriyet maaşı) almıştır. 20 Mart 1913'te İstanbul Dârümuallimât Tarih öğretmenliğine, 22 Mart 1914'te Süleymaniye İnâs Rüşdiyesi, 9 Aralık 1914'te İstanbul Kız Sanayi Mektebi, 30 Mart 1915'te Kadıköy İnâs Dârüleytâm Müdür Yardımcılığına, 9 Eylül 1916'da Bebek Darüleytâm, 1 Şubat 1919'da Çağlayan Dârüleytâm Müdürlüğüne, 1 Temmuz 1924'te Beykoz Dârüleytâm öğretmenliğine atanmış ve 24 Ağustos 1924'te Darüleytâm Müdürlüğünden emekliye ayrılmıştır.

Hatice ÖZGENER

12 Ocak 1936'da boşalan milletvekillikleri için yapılan ara seçimde, Ankara'da ikamet etmekte olan Hatice Özgener, **Cumhuriyet Halk Partisi** tarafından milletvekili adayı olarak gösterilmiş ve 370 oy alarak V. dönem Çankırı milletvekilliğine seçilmiştir. Böylece Meclis'teki kadın milletvekili sayısı 18'e yükselmiştir. 22. 1. 1936'da Meclisin 30. oturumunda yemin ederek Meclisteki en yaşlı kadın milletvekili (71 yaş) olmuştur. Milletvekili seçilince CHP Parti Grubu Asbaşkanlığının talebiyle görevi boyunca milletvekilliği dışında hiçbir görevle meşgul olmayacağına dair bir belge imzalayarak parti grup başkanlığına göndermiştir.

İlk kadın milletvekillerinden Fakihe Öymen, Hatice Özgener'in nasıl milletvekili seçildiği ile ilgili olarak şunları anlatmıştır: *"Biz on yedi hanım, daha sonra bir hanım daha geldi, o zannediyorum Atatürk'ün Selanik'te hocası imiş, öyle söylediler yahut da bir yakını imiş. Tesadüf, benim büyükbabam Selanik'te vazifeliydi asker olarak, biz de gitmiştik. Ben o zaman çok küçüğüm, ablam da orada bir mektebe gidiyor, Hatice Hanım da oranın başöğretmeni.... Yani Hatice Hanım eski bir öğretmen"*

Milletvekilliği boyunca **Sıhhat ve İctimaî Muavenet** (Sağlık ve Sosyal Yardım) Encümeni'nde çalışmıştır. "Bina Vergisi Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi", "Askerlik Kanunu'nda Değişiklik Yapılması", "Türkiye ile Yunanistan Arasında İmzalanan Ticaret Kanunu'nun Onaylanması" ve "1935 Mali Yılı Umumi Muvazene Kanununa Bağlı Bütçe ve Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" çalışmalarında bulunmuştur.

Özgener, Meclisin 9.1.1939 tarihinde yapılan 19. oturumunda, hastalığına binaen 2 ay boyunca Meclisçe izinli sayılmış,

21 Şubat 1940'ta vefat etmiş ve milletvekilliği V. dönemle sınırlı kalmıştır.

Zeynel ÖZLÜ

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BCA. 490.1.0.0/234.923.1.

TBMM Arşiv ve Genel Evrak Müdürlüğü, TBMM Azasının Tercüme-i Hâl Kâğıdı Örneği, No:990.

Sürelî Yayınlar

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre:5, İçtima: 1, C. 8, 22.1.1936.

Hatice ÖZGENER (ÖZGENEL)'e ait Seçim Mazbatası (14.1.1936)

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: 5, İçtima:2, C. 13, 9. 11. 1936.

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre:5, İçtima: 4, C. 29, 9.1.1939.

Anadolu Gazetesi, “Kamutay Dün İçtima Etti: Dünkü Toplantıda İhtisas Encümenleri Seçildi”, 10 Kasım 1936.

Kurun, “Yeni Sayımlarımız: Açık Sayımlıklara Partinin Namzetleri Oybirliğiyle Seçildi”, 13 İkinci Kanun 1936.

Son Posta, “Yeni Sayımlar Dün Seçildiler”, 1936- 01-13.

Serveti Fünun (Uyanış) Dergisi, “Yeni Sayımlar Seçildi”, No:2056, 16 Ocak 1936.

Ulus, “Dün Altı Vilayette Sayımlar Seçimi Yapıldı”, No: 5195, 13 Sonkanun 1936.

DUROĞLU, Sibel, Türkiye’de İlk Kadın Milletvekilleri, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 2007.

GÖKÇİMEN, Semra vd., **Türk Parlamento Tarihinde Kadın Parlamenterler 1935-2009**, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara, 2009.

GÜNEŞ, İhsan, **Türk Parlamento Tarihi (TBMM V. Dönem 1935-1939)**, C. 2, TBMM Vakfı Yayınları No:26, Ankara, 2001.

İNAN, Arı, **Tarihe Tanıklık Edenler**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1997.

Milletvekili Genel Seçimleri 1923-2011, Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), Ankara, 2012.

ŞAHİN, Cemile, Türk Parlamentosundaki Kadın Milletvekilleri (1935-2007), **Atatürk Üniversitesi SBE, Doktora Tezi**, Erzurum, 2010.

TBMM ALBÜMÜ (1920 - 2010), TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No: 1, İkinci Basım, Ankara, 2010.

UZMAN, Nasrullah, “Cumhuriyet Türkiye’sinin İlk Kadın Milletvekilleri: Biyografileri, Genel Özellikleri ve TBMM’deki Faaliyetleri”, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü II. Genç Bilim Adamları Sempozyumu Bildiriler 17-18- 20 Mayıs 2010**, Ankara, 2010, s. 53-105.

YAŞAR, Selman, **Basındaki Bilgiler Işığında İlk Kadın Milletvekillerimizden Fakihe Öymen**, İKSAD Yayınevi, Ankara, 2018.

20/09/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/hatice-ozgener-ozgenel-1865-1940/?pdf=4334> adresinden erişilmiştir